

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА

СЕРБАЛЮК Ю. В.

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОХ ОСВІТИ

Методичні рекомендації до семінарських занять

Кам'янець-Подільський
2021

УДК 376-056.2/.3+373-056.2/.3(075.8)

ББК 74.3я73+74.202.42

С32

Рецензенти:

Гаврилов О.В. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри логопедії та спеціальних методик Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Мельник В.І. – директор Кам'янець-Подільської спеціальної школи Хмельницької обласної ради.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
(протокол № 7 від 08 червня 2021 р.)*

Сербалюк Ю. В.

С32 Соціально-правове забезпечення спеціальної та інклюзивної освіти

Методичні рекомендації до семінарських занять Ю. В. Сербалюк. –

Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2021. 68 с.

Методичні рекомендації призначені для студентів спеціальності 016 Спеціальна освіта. Включають плани семінарських занять, завдання для самостійної роботи, теми для рефератів, питання для самоконтролю, рекомендовану літературу, поради щодо підготовки до кожної теми, питання до модульних контрольних робіт, тестові завдання.

УДК 376-056.2/.3+373-056.2/.3(075.8)

ББК 74.3я73+74.202.42

© Ю.В. Сербалюк, 2021

ЗМІСТ

Вступ	4
Змістовий модуль I «Міжнародна нормативно-правова база реалізації соціальних прав осіб з інвалідністю на освіту та соціальну інтеграцію»	6
Семінарське заняття 1	7
Семінарське заняття 2	11
Семінарське заняття 3	15
Семінарське заняття 4	18
Семінарське заняття 5	21
Змістовий модуль 2 Вітчизняна нормативно-правова база реалізації соціальних прав осіб з особливими освітніми потребами освіти та соціальну інтеграцію.	23
Семінарське заняття 6	25
Семінарське заняття 7	29
Семінарське заняття 8	32
Семінарське заняття 9	35
Семінарське заняття 10	37
Семінарське заняття 11	40
Семінарське заняття 12	43
Семінарське заняття 13	46
Семінарське заняття 14	50
Завдання до модульних контрольних робіт	52
Тестові завдання	54

ВСТУП

Методичні рекомендації до семінарських занять з курсу «Соціально-правове забезпечення спеціальної та інклюзивної освіти» складені відповідно до навчальної програми дисципліни, вивчення якої передбачено освітньо-професійною програмою першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Предмет забезпечує формування визначених Стандартом вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта/Педагогіка для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти компетентностей. Із переліку загальних компетентностей це – здатність усвідомлювати цінності верховенства права, прав і свобод людини, здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Із переліку спеціальних компетентностей – здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із ООП; здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища. Опанування зазначеними компетенціями вимагають знання відповідних нормативно-правових документів.

Дисципліна «Соціально-правове забезпечення спеціальної та інклюзивної освіти» передбачає засвоєння базових міжнародних та вітчизняних нормативно-правових документів у сфері гарантування прав людини і громадянина для осіб з інвалідністю, осіб з особливими освітніми потребами, організації спеціального навчання та інклюзивної освіти.

Семінарські заняття мають на мені виявити рівень володіння студентами знаннями нормативних документів, документів декларативного характеру, що визначають соціальну політику на міжнародному та вітчизняному рівнях стосовно гарантування та забезпечення базових соціальних прав для людей з особливими потребами, у тому числі реалізацію їх права на отримання освіти відповідно до їх потреб.

Підготовка до семінарських занять передбачає ґрунтовну роботу з документами, у яких така політика закріплена. Доступ до мережі Інтернет дає можливість здобувачам освіти в оригіналі знайомитись, працювати з міжнародними Деклараціями, Пактами, Конвенціями та

іншими документами, що віддзеркалюють право на соціальний захист, освітні гарантії для осіб з особливими освітніми потребами.

Мережа Інтернет надає доступ і до вітчизняних нормативних документів у сфері спеціальної та інклюзивної освіти. Однак, студентам слід зважити, що вітчизняні правові акти більш динамічні, ніж міжнародні: вони можуть змінюватись, модернізуватись, відмінитись зовсім відповідно до завдань і тенденцій розвитку спеціальної та інклюзивної освіти. Тому важливо набути вмінь самостійно віднаходити необхідні документи, працювати з ними, виділяти їх структуру, мету, форми і шляхи реалізації, використовувати їх у подальшій професійній діяльності для досягнення виробничих завдань.

Читання курсу забезпечено необхідними навчальними посібниками, нормативно-правовими документами, які орієнтують студентів на сучасні тенденції у розвитку спеціальної та інклюзивної освіти, визначають основні нормативні документи у цій сфері.

Навчальною програмою передбачено 28 годин на проведення семінарських занять. До кожного заняття подано перелік питань, що виносяться на обговорення, визначенні завдання для самостійної роботи, запропоновані теми для рефератів з метою поглибленого аналізу теми семінарського заняття, список рекомендованої літератури. Студенти мають можливість вибудувати структуру своєї підготовки, опираючись на питання для самоконтролю, а також на основі останніх перевірити свій рівень засвоєння навчального матеріалу.

Студентам пропонуються також питання до двох модульних контрольних робіт та тестові завдання.

Форма підсумкового контролю – залік.

Змістовий модуль I «Міжнародна нормативно-правова база реалізації соціальних прав осіб з інвалідністю на освіту та соціальну інтеграцію»

При вивченні тем, що відносяться до I модуля студенти мають можливість:

- обговорити питання актуальності проблем спеціальної та інклюзивної освіти на сучасному етапі;
- засвоїти класифікацію нормативно-правових актів у сфері соціально-правового захисту осіб з особливими потребами;
- охарактеризувати міжнародну нормативно-правову базу соціально-правового захисту осіб з особливими потребами;
- виокремити коло прав дитини з особливими освітніми потребами;
- сформулювати бачення міжнародного співтовариства вектору розвитку інклюзивної та спеціальної освіти.

Для розгляду пропонуються найважливіші міжнародні документи, що стосуються соціального захисту і освіти дітей з особливими потребами:

- Всесвітня Декларація про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей;
- Декларація прав дитини;
- Конвенція ООН про права дитини;
- Декларація про права розумово-відсталих осіб;
- Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю;
- Всесвітня програма дій по відношенню до осіб з інвалідністю;
- Конвенція про права осіб з інвалідністю;
- Саламанська декларація;
- Рамка дій щодо освіти осіб з особливими потребами;
- Всесвітня декларація «Освіта для всіх»;
- Інчхонська декларація (Концепція розвитку освіти до 2030 року);
- Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти;
- Дакарська Декларація;
- Модельний закон про освіту осіб з обмеженими можливостями здоров'я (спеціальну освіту);

- Керівні принципи політики ООН в області інклюзивного навчання.

Таким чином, засвоєння зазначених документів дасть можливість ознайомитись з сучасною ситуацією у світі у сфері освіти дітей з особливими потребами, знати основні етапи становлення правової бази для інклюзивної освіти у світовому масштабі.

Семінарське заняття 1.

Актуальні проблеми освіти дітей з інвалідністю в Україні та базові міжнародні документи у сфері прав осіб з інвалідністю

Мета:

Знати: основні проблеми забезпечення прав дітей з особливими освітніми потребами на освіту; загальний стан розвитку сучасних досліджень у сфері запровадження реалізації спеціальної та інклюзивної освіти; класифікацію нормативно-правових актів у сфері соціально-правового захисту осіб з особливими потребами; основні положення Конвенції ООН про права дитини, Декларації про права осіб з інвалідністю, Всесвітньої Декларації про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей що стосуються гарантії прав на освіту для дітей з особливими потребами.

Вміти: визначати проблематику досліджень у сфері спеціальної та інклюзивної освіти; визначати належність нормативно-правового акту у сфері спеціальної та інклюзивної освіти до певної групи документів відповідно до прийнятої класифікації; знаходити самостійно і опрацьовувати міжнародні нормативні документи в мережі Інтернет.

План

1. Актуальні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти на сучасному етапі.

2. Класифікація нормативно-правових актів у сфері соціально-правового захисту осіб з особливими потребами.

3. Коло прав дитини з інвалідністю відповідно до Конвенції ООН про права дитини.

4. Декларація про права осіб з інвалідністю.

5. Всесвітня Декларація про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей.

Завдання для самостійної роботи:

1. Декларація прав дитини як стратегічний орієнтир побудови

принципів соціального захисту дітей з інвалідністю.

2. Законспектувати Конвенцію ООН про права дитини, Декларацію про права осіб з інвалідністю у контексті реалізації права осіб з інвалідністю на освіту.

Теми для рефератів:

1. Актуальні проблеми реалізації права на освіту осіб з інвалідністю.

2. Міжнародне регулювання реалізацію права на освіту дітей з особливими потребами.

3. Міжнародно-правовий аспект реалізації права на освіту осіб з інвалідністю.

4. Декларація прав дитини як стратегічний орієнтир побудови принципів соціального захисту дітей з інвалідністю.

5. Коло прав дитини з інвалідністю відповідно до Конвенції ООН про права дитини.

Питання для самоконтролю:

1. Чому необхідна освіта для осіб з особливими потребами?

2. Визначте статистику щодо осіб з особливими потребами у світі та Україні, в т.ч. у сфері охоплення навчанням.

3. Окресліть першочергові завдання корекційної освіти на сучасному етапі.

4. Визначте перспективні напрямки розвитку корекційної освіти в Україні.

5. Яке призначення інклюзивного навчання і які проблеми на шляху його реалізації?

6. Дайте класифікацію нормативно-правовим актам.

7. Назвіть головні міжнародні документи у сфері соціально-правового захисту осіб з інвалідністю.

8. Розкрийте основні положення Декларація про права дитини.

9. Розкрийте основні положення Конвенції про права дитини.

10. Розкрийте основні положення Декларації про права осіб з інвалідністю.

11. Визначте основні проблеми, викладені у Всесвітній Декларації про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей.

12. Визначте можливості світового співтовариства, викладені у Всесвітній Декларації про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей.

13. Окресліть завдання світового співтовариства, викладені у Всесвітній Декларації про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей.

14. Які зобов'язання взяли на себе країн, викладені у Всесвітній Декларації про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей?

Література:

1. Всесвітня Декларація про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_075

2. Граб О. С. Інклюзивна освіта у міжнародному праві. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція. Одеса, 2014. № 7. С. 238–240.

3. Інклюзивна освіта: теорія та практика : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. С. П. Миронової. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2012. 191 с.

4. Конвенція ООН про права дитини. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384.

5. Лукіна Т. Реалізація державної освітньої політики щодо дітей з особливими освітніми потребами: зарубіжні підходи. Актуальні проблеми державного управління. Одеса, 2014. Вип. 3. С. 96-101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2014_3_23.

6. Малишевська І. Сучасні тенденції розвитку корекційної освіти в Україні. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. Умань, 2014. Ч. 3. С. 215-220.

7. Основи корекційної педагогіки : навч.-метод посіб./ за заг. ред. С.П. Миронової. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. 264 с.

8. Пономарьова О. П. Право інвалідів на освіту: міжнародно-правовий. Право і Безпека. Харків, 2012. № 5. С. 29-33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2012_5_8.

9. Сербалюк Ю. В. Соціально-правове забезпечення спеціальної та інклюзивної освіти: навч. посібник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. 136 с.

При підготовці до першого питання дайте визначення понять: спеціальна освіта, інклюзивна освіта. Назвіть науковців, яка плідно працюють у цій сфері, а також головні проблеми, які піднімаються у їх дослідженнях. Зверніть увагу на останні статистичні дані, стосовно

кількості осіб з особливими освітніми потребами в Україні на поточний момент Для цього потрібно самостійно здійснити пошук у мережі Інтернет, оскільки ці показники щороку міняються. Зафіксуйте джерело та адресу посилання.

При обговорення другого питання, характеризуючи кожен групу нормативно-правових актів, підготуйте приклади для кожної з них.

Питання з третього по п'яте передбачають роботу з відповідними міжнародними документами. Опрацьовуючи їх, уважно вивчіть структуру документа, виберіть статті, яка стосуються визначених завдань у кожному питанні, проаналізуйте їх відповідно мети семінарського заняття.

Виконуючи перше завдання для самостійної роботи, необхідно підготувати міні-реферат (повідомлення), де не буде простого переказу Декларації прав дитини, а буде здійснено розгорнутий аналіз кола визначених в документі дитячих прав з огляду на проблеми їх реалізації у сучасному світі.

Виконуючи друге завдання, винесене на самостійну роботу, творчо опрацюйте Конвенцію ООН про права дитини, Декларацію про права осіб з інвалідністю, виокремивши лише те, що стосується у цих документах дітей з інвалідністю.

Для аналізу власної підготовки до семінарського заняття, перевірте свої знання, використовуючи питання для самоконтролю.

Семінарське заняття 2.

Міжнародна нормативно-правова база соціально-правового захисту дітей з особливими потребами та реалізації їх права на освіту

Мета: знати базові документи міжнародного характеру у сфері соціально-правового захисту осіб з інвалідністю та їх основні положення базових документів; загальну політику світового співтовариства щодо осіб з інвалідністю та їх права на освіту;

вміти визначати загальні тенденції світової політики щодо осіб з інвалідністю, віднаходити нормативні документи у базі даних, працювати з ними.

План

1. Міжнародні документи щодо захисту осіб з інвалідністю:
 - а) Декларація про права розумово-відсталих осіб;
 - б) Декларація про права осіб з інвалідністю;
 - в) Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів.
2. Всесвітня програма дій по відношенню до інвалідів.
3. Конвенція про права осіб з інвалідністю.

Завдання для самостійної роботи:

1. Законспектувати Декларацію про права розумово-відсталих осіб, Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів, Всесвітня програма дій по відношенню до інвалідів (розділ «Пропозиції по здійсненню»), Конвенцію про права осіб з інвалідністю.

Теми для рефератів:

1. Загальний огляд міжнародних документів у сфері гарантування прав особам з інвалідністю.
2. Цілі та зміст Стандартних правил забезпечення рівних можливостей для інвалідів
3. Соціальні права осіб з інвалідністю за Стандартними правилами забезпечення рівних можливостей для інвалідів.
4. Основні напрямки національної політики відповідно до Всесвітньої програми дій по відношенню до інвалідів.
5. Конвенція про права осіб з інвалідністю як базовий міжнародний документ захисту прав осіб з обмеженими можливостями.

Питання для самоконтролю:

1. Визначте основні права розумово відсталої особи за Декларацією про права розумово відсталих осіб.
2. Назвіть цілі та зміст Стандартних правил забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю.
3. Назвіть головні передумови рівноправної участі осіб з інвалідністю відповідно до Стандартних правил забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю.
4. Назвіть головні цільові галузі для створення рівних можливостей відповідно до Стандартних правил забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю.
5. Охарактеризуйте правило 6 Стандартних правил забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю стосовно організації освіти осіб з інвалідністю.
6. Охарактеризуйте правило 7 Стандартних правил забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю стосовно їх зайнятості.
7. Як регулюються Стандартними правилами забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю питання підтримки їх доходів і соціальне забезпечення.
8. Як регулюються Стандартними правилами забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю питання сімейного життя та свободи особистості.
9. Як регулюються Стандартними правилами забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю питання залучення до культурного життя, надання рівних можливостей у відпочинку та спорті.
10. Як визначає сучасний стан з поширенням інвалідності, їх причини Всесвітня програма дій по відношенню до осіб з інвалідністю.
11. Які заходи на національному рівні передбачає Всесвітня програма дій по відношенню до осіб з інвалідністю.
12. Які шляхи створення рівних можливостей для осіб з інвалідністю передбачає Всесвітня програма дій по відношенню до осіб з інвалідністю.
13. Яка передбачається політика держав у сфері освіти та професійної підготовки відповідно до Всесвітньої програми дій по відношенню до осіб з інвалідністю.
14. Визначте причини прийняття Конвенції про права осіб з інвалідністю (на основі Преамбули).
15. Яка мета Конвенції про права осіб з інвалідністю.

16. Які загальні принципи Конвенції про права осіб з інвалідністю.

17. Які загальні зобов'язання країн, які підписали Конвенцію про права осіб з інвалідністю.

18. Яке визначається ставлення до дітей з інвалідністю у Конвенції про права осіб з інвалідністю.

19. Як регулюються питання доступності у Конвенції про права осіб з інвалідністю.

20. Які права осіб з інвалідністю виокремлюються у Конвенції про права осіб з інвалідністю (ст. 10-30).

21. Охарактеризуйте реалізацію права на освіту у Конвенції про права осіб з інвалідністю (ст. 24).

22. Яке призначення Комітету з прав осіб з інвалідністю.

23. Яке призначення доповідей держав-учасниць про заходи, ужиті для виконання нею своїх зобов'язань за Конвенцією про права осіб з інвалідністю.

Література:

1. Всесвітня програма дій по відношенню до інвалідів. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/prog.shtml

2. Декларація про права осіб з інвалідністю. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_117#Text

3. Декларація про права розумово відсталих осіб. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_119

4. Конвенція про права осіб з інвалідністю. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g71/conv/page2

5. Лукіна Т. Реалізація державної освітньої політики щодо дітей з особливими освітніми потребами: зарубіжні підходи. Актуальні проблеми державного управління. Одеса, 2014. Вип. 3. С. 96-101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2014_3_23.

6. Пономарьова О. П. Право інвалідів на освіту: міжнародно-правовий. Право і Безпека. Харків, 2012. № 5. С. 29-33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2012_5_8.

7. Сербалюк Ю. В. Соціально-правове забезпечення спеціальної та інклюзивної освіти: навч. посібник. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. 136 с.

8. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю. URL: http://npu.edu.ua!/e-book/book/html/D/ikpp_kpp_Sozhialno-pravovuy_zahust_ditey/100.html

Готуючись до питань семінарського заняття, необхідно опрацювати запропоновані нормативно-правові акти. Серед документів звернути увагу на права, що спрямовані на соціальний захист, соціальне забезпечення осіб з інвалідністю, а також виділити складові, які спрямовані на забезпечення права на освіту. Зверніть також увагу на значення для освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку Декларації про права розумово відсталих осіб, яка стала першим нормативно-правовим документом, який визнав людей з порушеннями у розвитку суспільно повноцінною в соціальному сенсі меншиною, яка потребує правового захисту та підтримки, оскільки саме розумово відсталі найчастіше сприймалися як неповноцінна меншість серед людської спільноти. Особливу увагу слід приділити об'ємному і базовому документу – Конвенції про права осіб з інвалідністю. Детально варто зупинитись на таких розділах – «Діти з інвалідністю», «Доступність», «Освіта», «Реабілітація та абілітація», «Достатній життєвий рівень та соціальний захист», «Участь у культурному житті, проведенні дозвілля й відпочинку та заняттях спортом». Саме ці розділи розкривають підходи до політики соціально-правового забезпечення осіб з інвалідністю та реалізацію їх права на освіту. Зверніть увагу на механізм захисту осіб з інвалідністю, передбачений у Конвенції.

Семінарське заняття 3.

Міжнародна нормативно-правова база освіти дітей з особливими потребами.

Мета: знати положення базових документів міжнародного характеру щодо гарантування права на освіту осіб з особливими потребами, труднощі, які лежать на шляху до охоплення освітою таких дітей та основні шляхи подолання цієї проблеми з погляду міжнародного співтовариства; **вміти** працювати з нормативно-правовими документами, здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, опираючись на нормативно-правову базу.

План

1. Міжнародні документи гарантування права на освіту осіб з особливими потребами:

- a) Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти 1960 р.;
- b) Всесвітня декларація «Освіта для всіх» 1990 р.;
- c) Дакарська Декларація 2000 року;
- d) Інчхонська декларація 2015 р. (Концепція розвитку освіти до 2030 року).

2. Модельний закон про освіту осіб з обмеженими можливостями здоров'я (спеціальну освіту).

Завдання для самостійної роботи:

1. Форми отримання спеціальної освіти відповідно до Модельного закону про освіту осіб з обмеженими можливостями здоров'я (спеціальну освіту).

2. Обов'язки держави у сфері спеціальної освіти відповідно до Модельного закону про освіту осіб з обмеженими можливостями здоров'я (спеціальну освіту).

Теми для рефератів:

1. Загальний огляд міжнародних документів у сфері освіти для дітей з особливими потребами.

2. Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти про рівний доступ до освіти осіб з вадами розвитку.

3. Модельний закон про освіту осіб з обмеженими можливостями здоров'я (спеціальну освіту) про форми здобуття освіти у спеціальних школах.

Питання для самоконтролю:

1. Які проблеми у наданні освіти існують у світі за даними ЮНЕСКО.
2. Які основні обов'язки покладені на держави, що підписали Конвенцію про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти.
3. Які передбачені шляхи для рівних можливостей у сфері освіти відповідно Конвенції про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти.
4. Які питання висвітлені у Дакарській декларації.
5. Охарактеризуйте нові концепції освіти, викладені у Інчхонській декларації.
6. З якою метою було прийнято Модельний закон про освіту осіб з обмеженими можливостями здоров'я (спеціальну освіту), які цілі він визначає.
7. Які права в області спеціальної освіти осіб з обмеженими можливостями здоров'я визначені у Модельному законі.
8. Які передбачені форми організація спеціальної освіти у Модельному законі.
9. Які обов'язки держави в області спеціальної освіти зазначені у Модельному законі.
10. Як передбачено здійснювати фінансування спеціальної освіти зазначені у Модельному законі.

Література:

1. Всесвітня програма дій по відношенню до інвалідів. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/prog.shtml
2. Граб О. С. Інклюзивна освіта у міжнародному праві. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. Одеса, 2014. №7. С. 238–240.
3. Декларація про права розумово відсталих осіб. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_119.
4. Конвенція про права осіб з інвалідністю. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g71/conv/page2
5. Лукіна Т. Реалізація державної освітньої політики щодо дітей з особливими освітніми потребами: зарубіжні підходи. Актуальні проблеми державного управління. Одеса, 2014. Вип. 3. С. 96-101.
6. Пономарьова О. П. Право інвалідів на освіту: міжнародно-правовий аспект. Право і Безпека. Харків, 2012. № 5. С. 29-33.
7. Сербалюк Ю. В. Соціально-правове забезпечення спеціальної та інклюзивної освіти : навч. посібник. Кам'янець-Подільський :

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. 136 с.

8. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів. URL: http://npu.edu.ua!/e-book/book/html/D/ikpp_kpp_Sozhialno-pravovuy_zahust_ditey/100.html.

При підготовці до 1 питання охарактеризуйте термін «дискримінація» у Конвенції про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти, а також визначте, а також на те які, які завдання ставить документ перед країнами для ліквідації або запобігання дискримінації у галузі освіти.

Характеризуючи Всесвітню декларація «Освіта для всіх» 1990 р., визначте, що документ визначає метою освіти. Віднайдіть, кого Дакарська декларація відносить до вразливих груп населення, яким ускладнений доступ до освіти.

Опрацьовуючи Модельний закон про освіту осіб з обмеженими можливостями здоров'я (спеціальну освіту), виділіть його положення, які визначають основні форми отримання освіти дітьми з особливими потребами та завдання держав для забезпечення їх прав на освіту.

Семінарське 4

Міжнародні нормативні документи у сфері інклюзивної освіти.

Мета: знати положення Саламанської декларації та Рамок дій щодо освіти осіб з особливими потребами щодо організації інклюзивної освіти; **вміти** визначати основні напрямки політики щодо освіти дітей з особливими потребами, викладені у цих документах; вміти виділяти головні принципи побудови інклюзивної освіти, визначені міжнародними документами.

План

1. Основні напрямки політики щодо освіти дітей з особливими потребами згідно Саламанської декларації. Новий підхід до освіти осіб з особливими потребами, викладений у Рамках дій щодо освіти осіб з особливими потребами.

2. Політика та організація навчання осіб з особливими потребами, викладені у Рамках дій щодо освіти осіб з особливими потребами.

3. Особливості діяльності шкіл для осіб з особливими потребами, викладені у Рамках дій щодо освіти осіб з особливими потребами.

4. Зовнішні служби, що сприяють запровадженню інклюзивної освіти відповідно до Рамок дій щодо освіти осіб з особливими потребами.

Завдання для самостійної роботи:

1. Пріоритетні області успішної інтеграції осіб з особливими потребами, викладені у Рамках дій щодо освіти осіб з особливими потребами.

2. Роль батьків, громади, громадськості, добровільних організацій у сприянні організації інклюзивного навчання освіти відповідно до Рамок дій щодо освіти осіб з особливими потребами.

Теми для рефератів:

1. Основні напрямки організації освіти дітей з інвалідністю відповідно до Саламанської декларації.

2. Керівні принципи діяльності на національному рівні відповідно „Рамок дій щодо освіти осіб з особливими потребами”.

Питання для самоконтролю:

1. Які головні пріоритети освіти осіб з особливими потребами

зазначені у Саламанській декларації?

2. Який керівний принцип проголошується у Рамках дій з освіти дітей з особливими потребами?

3. Які принципи здорової педагогіки для освіти осіб з особливими потребами зазначені у Рамках дій з освіти дітей з особливими потребами?

4. Які основні принципи інклюзивної освіти зазначені у Рамках дій з освіти дітей з особливими потребами?

5. Охарактеризуйте політику і організацію освіти для осіб з особливими потребами, викладену у Рамках дій з освіти дітей з особливими потребами?

6. Які особливості навчального процесу у школах з інклюзивним навчанням викладені у Рамках дій з освіти дітей з особливими потребами?

7. Вимоги до підготовки педагогічного персоналу для інклюзивної освіти викладені у Рамках дій з освіти дітей з особливими потребами?

8. Які пріоритетні сфери освіти у Рамках дій з освіти дітей з особливими потребами?

9. Як мають будуватись відносини з батьками у Рамках дій з освіти дітей з особливими потребами?

10. Як мають будуватись відносини з громадою у Рамках дій з освіти дітей з особливими потребами?

11. Як мають будуватись відносини з добровільними організаціями у Рамках дій з освіти дітей з особливими потребами?

Література:

1. Граб О. С. Інклюзивна освіта у міжнародному праві. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. Одеса, 2014. №7. С. 238–240.

2. Інклюзивне навчання: організаційне, змістове та методичне забезпечення: навч.-метод. посіб. за заг. ред. Миронової С. П. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2015. 235 с.

3. Лукіна Т. Реалізація державної освітньої політики щодо дітей з особливими освітніми потребами: зарубіжні підходи. Актуальні проблеми державного управління. Одеса, 2014. Вип. 3. С. 96-101.

4. Пономарьова О. П. Право інвалідів на освіту: міжнародно-правовий аспект. Право і Безпека. Харків, 2012. № 5. С. 29-33.

5. Саламанкська декларація та Рамки дій щодо освіти осіб з

особливими потребами. URL:
http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/pdf/salamanka.pdf

6. Сербалюк Ю. В. Соціально-правове забезпечення спеціальної та інклюзивної освіти : навч. посібник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. 136 с.

7. Теорія і практика інклюзивної освіти: навч.-метод. посіб. / упорядник Бондар К. М. Кривий Ріг, 2019. 170 с.

Тема є важливою для розуміння міжнародних стандартів в організації інклюзивної освіти. Тому студент має усвідомити керівні принципи щодо її організації відповідно базових документів – Саламанської декларації та Рамок дій з освіти дітей з особливими потребами. Слід звернути увагу на визначені принципи побудови інклюзивної освіти, на політику держав щодо її визнання та безпосередньої організації. Документи вперше визнали важливу роль громади та батьків в організації інклюзивного середовища для дитини з особливими освітніми потребами.

Актуальною є проблема організації власне освітнього процесу в умовах інклюзії. Необхідно усвідомити особливості навчального процесу, виділити його головні складові.

Зверніть увагу на роль спеціальних закладів освіти, його педагогічного персоналу з забезпеченні якісної інклюзивної освіти.

Семінарське заняття 5

Керівні принципи політики ООН в області інклюзивного навчання.

Мета: знати основні проблеми впровадження інклюзивної освіти та кроки по їх вирішенню відповідно до Керівних принципів політики ООН у сфері інклюзивної освіти 2008 р.; **вміти** визначати головні міжнародні принципи побудови інклюзивної освіти у державах світу, працювати з нормативно-правовими документами

План

1. Сучасна ситуація у світі у сфері освіти дітей з особливими потребами.
2. Становлення правової основи для інклюзивної освіти у світовому масштабі.
3. Основне бачення розвитку системи інклюзивної освіти.
4. Основні проблеми впровадження інклюзивної освіти та конкретні плани дій.
5. Політична підтримка інклюзивної освіти.

Завдання для самостійної роботи:

1. Економічна обґрунтованість інклюзивної освіти
2. Законспектувати Керівні принципи політики ООН у сфері інклюзивної освіти.

Теми для рефератів:

1. Проблема інклюзивності і якості освіти відповідно до Керівних принципів політики ООН у сфері інклюзивної освіти.
2. Проблеми розробки інклюзивних програм та планів.
3. Вчителі і навчальне середовище в системі інклюзивної освіти

Питання для самоконтролю.

1. Охарактеризуйте сучасну ситуацію з можливостями отримання освіти у світовому масштабі, у т.ч. для дітей з обмеженими потребами відповідно до Керівних принципів політики ООН у сфері інклюзивної освіти.
2. Розкрийте основні міжнародні документи, що стосуються організації інклюзивної освіти.
3. Доведіть економічну обґрунтованість інклюзивної освіти.
4. Поясніть необхідність розглядати освіту під призмою інвалідності.

5. Які проблеми на шляху інклюзивної освіти і які передбачені конкретні дії для її впровадження?
6. Чому необхідна зміна і яких установок і цінностей людей у ставленні до освіти дітей з особливими потребами.
7. Які вимоги до інклюзивних начальних програм?
8. Які висуваються вимоги перед вчителями та освітнім середовищем в умовах інклюзивного навчання.
9. Для чого потрібна політична підтримка інклюзивної освіти?
10. Які питання інклюзивної освіти мають мати політичне вирішення?

Література:

1. Інклюзивне навчання: організаційне, змістове та методичне забезпечення: навч.-метод. посіб. за заг. ред. Миронової С. П. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2015. 235 с.
2. Руководящие принципы в области инклюзивного образования (ООН, ЮНЕСКО, 2009). URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0017/001778/177849r.pdf>
3. Сербалюк Ю.В. Соціально-правове забезпечення соціальної та інклюзивної освіти : навч. посіб / [автор-упорядник Ю.В. Сербалюк]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. 136 с.
4. Теорія і практика інклюзивної освіти: навч.-метод. посіб. / упорядник Бондар К. М. Кривий Ріг, 2019. 170 с.

Про актуальність організації інклюзивної освіти у світі свідчить підсумковий документ Женевської міжнародної конференції з питань освіти (2008 р.) «Керівні принципи у сфері інклюзивної освіти». Студентам слід звернути особливу увагу, що відповідно нього світове співтовариство поширює інклюзію не лише на дітей з психофізичними порушеннями, а й діти, які з різних причин не можуть отримати освіту у закладі загальної середньої освіти. Це діти, які працюють, діти, сім'ї яких ведуть кочовий спосіб життя, дівчатка і жінки та інші.

Важливо при підготовці до заняття:

- знати вироблені міжнародним співтовариством документи, що стосуються освіти осіб з особливими потребами, простежити їх генезу;
- усвідомити соціальне і економічне значення впровадження інклюзивної освіти;

- виділити головні проблеми на шляху впровадження інклюзивної освіти та конкретні пропозиції щодо їх подолання.

У документі виділені вимоги до педагогічного персоналу, освітнього середовища, навчальних програм в умовах інклюзивного навчання. Виділіть їх та проранжуйте.

Зверніть також увагу на необхідність політичної підтримки в середині держави інклюзивної освіти.

Змістовий модуль 2 Вітчизняна нормативно-правова база реалізації соціальних прав осіб з особливими освітніми потребами освіти та соціальну інтеграцію.

Другий модуль присвячений аналізу вітчизняної нормативно-правової бази реалізації права на освіту дітей з особливими освітніми потребами. Студентам пропонуються ознайомитись з соціальними гарантіями для дітей з інвалідністю, їх соціальним захистом, можливими формами здобуття освіти.

Перший блок нормативно-правових розкриває соціальний зміст законів України «Про охорону дитинства», «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», постанови КМУ «Про затвердження Концепції, соціальної адаптації осіб з розумовою відсталістю».

Наступний блок документів присвячений гарантії прав на освіту дітям з особливими потребами. Це – освітні закони України: Про освіту, Про дошкільну освіту, Про повну загальну освіту, Про професійно-технічну освіту. Розкриваються їх положення щодо цієї категорії дітей зроблено акцент на статтях, що характеризують інклюзивне середовище, організацію інклюзивної та спеціальної освіти, психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги для осіб з особливими освітніми потребами, діяльність асистента вчителя та асистента учня.

В окремий блок виділені нормативно-правові акти, що визначають порядок запровадження та функціонування інклюзивної освіти. Це – наказ МОН України Концепція розвитку інклюзивної освіти, Постанова КМУ «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах», Інструктивно-методичний лист МОН України «Про організацію інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах», Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році.

Окремо розглядаються нормативно-правові акти, що регулюють здобуття спеціальної освіти в умовах спеціальної школи на навчально-реабілітаційного центру, можливості здобуття освіти за індивідуальними формами навчання, діяльність інклюзивно-ресурсного центру.

Таким чином студенти мають можливість вивчити правову основу реалізації спеціальної та інклюзивної освіти в Україні.

Семінарське заняття 6

Нормативно-правові документи соціального захисту дітей з особливими освітніми потребами.

Мета: знати нормативні акти України, що гарантують захист соціальних прав дітей з особливими освітніми потребами; вміти визначати пріоритети державної політики стосовно соціального захисту та освіти дітей з особливими освітніми потребами; **вміти** користуватись нормативно-правовою базою для захисту соціальних прав дітей з особливими освітніми потребами; вміти знаходити необхідні нормативні документи та відслідковувати зміни у них.

План

1. Права дітей та дітей з інвалідністю відповідно до Закону України «Про охорону дитинства».
2. Соціальні гарантії особам з інвалідністю.
3. Правові засади реабілітації осіб з інвалідністю.

Завдання для самостійної роботи:

1. Законспектувати постанову КМУ «Про затвердження Концепції соціальної адаптації осіб з розумовою відсталістю».
2. Законспектувати Типове положення про центр комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю, затверджене наказом Міністерства соціальної політики (2016 р.).
3. Законспектувати III розділ Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю»

Теми для рефератів:

1. Нормативно правова база соціального захисту осіб з інвалідністю у правовому полі України.
2. Реалізація права осіб з інвалідністю на освіту: проблеми та шляхи вирішення.
3. Система реабілітації осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Які передбачені Законом України «Про охорону дитинства» заходи щодо охорони дитинства?
2. Які основні права дітей визначені Законом України «Про охорону дитинства» заходи щодо охорони дитинства?

3. Як гарантується право на освіту дітей та дітей з інвалідністю у Законі України «Про охорону дитинства»?

4. Які права для дітей з інвалідністю та дітей з порушеннями розумового або фізичного розвитку передбачені ст. 26 Закону України «Про охорону дитинства»?

5. Які заклади для дітей з інвалідністю та дітей з вадами розумового або фізичного розвитку інвалідністю передбачені Законом України «Про охорону дитинства»?

6. Які види умов гарантуються особам з інвалідністю для забезпечення їхніх прав і можливостей нарівні з іншими громадянами для участі в суспільному житті інвалідністю відповідно Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» (1991р.)?

7. Розкрийте гарантії права на всі види освіти особам з інвалідністю відповідно Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» (1991р.)?

8. Що передбачає здійснення і матеріального, соціально-побутового і медичного забезпечення осіб з інвалідністю і відповідно Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»?

9. Охарактеризуйте матеріальне забезпечення осіб з інвалідністю з дитинства та дітей з інвалідністю відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю».

10. Які є загальнодержавні програми, що стосуються захисту прав людей в Україні?

11. Яка мета і завдання Концепції соціальної адаптації осіб з розумовою відсталістю?

12. Які механізми реалізації Концепції соціальної адаптації осіб з розумовою відсталістю?

13. Яке призначення та завдання центру соціально-психологічної реабілітації дітей?

14. Охарактеризуйте напрями діяльності центру соціально-психологічної реабілітації дітей?

15. Хто приймається до центру соціально-психологічної реабілітації дітей?

16. Які умови перебування дітей у центрі соціально-психологічної реабілітації дітей?

Література:

1. Байда Л. Інвалідність та суспільство : навч. посіб. Київ, 2011. 187 с.
URL: http://edu.helsinki.org.ua/sites/default/files/userfiles/posibnik_invalidnist_ta_suspilstv.pdf
2. Про затвердження Концепції соціальної адаптації осіб з розумовою відсталістю : Постанова КМУ від 25 серпня 2004 р. N 619-р
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/619-2004-%D1%80/conv>
3. Про затвердження Типового положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей. Постанова КМУ 28 січня 2004 р. №87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2004-%D0%BF#Text>
4. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 21.03.1991 р. № 875-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>.
5. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квітня 2001 року № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>.
6. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 6.10.2005 р. № 2961-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>.
7. Сербалюк Ю.В. Соціально-правове забезпечення соціальної та інклюзивної освіти : навч. посіб / [автор-упорядник Ю.В. Сербалюк]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. 136 с.
8. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю ООН. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_306#Text

Семінарське заняття передбачає ознайомлення з положеннями законодавства України, що визначають у першу чергу гарантії соціального захисту дітей з особливими потребами. Розглядаючи права дітей в Україні, зверніть увагу на статті Закону України «Про охорону дитинства», що стосуються дітей з інвалідністю, особливо їх права на освіту, на заклади, де вони можуть таку освіту отримати.

Закони України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» та «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю» містять права соціального характеру. Детально ознайомтесь зі статтями, які містять соціальні гарантії та реалізацію права на освіту особам з інвалідністю.

Важливим елементом соціального захисту осіб з розумовою відсталістю є їх соціальна адаптація. Її основні засади розкриває постанова КМУ «Про затвердження Концепції соціальної адаптації осіб з розумовою відсталістю».

Характеризуючи державні підходи до питання реабілітації осіб з особливими потребами, виділіть базові положення Закону України «Про соціальну реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» та постанову КМУ Про затвердження Типового положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей.

Семінарське заняття №7

Вітчизняне законодавство про освіту дітей з особливими потребами

Мета: знати загальну нормативно-правову базу освіти дітей з особливими освітніми потребами; **вміти** застосовувати знання нормативно-правових документів в галузі спеціальної та інклюзивної освіти при вирішенні навчально-виховних та методичних завдань з врахуванням вікових та індивідуально-типологічних відмінностей учнів; вміти знаходити необхідні нормативні документи та відслідковувати зміни у них.

План

1. Навчання дітей з особливими потребами відповідно освітніх законів України
 - а) Закон України «Про освіту»;
 - б) Закон України «Про дошкільну освіту»;
 - в) Закон України «Про повну загальну середню освіту».
2. Гарантії отримання освіти дітьми з особливими потребами в закладах професійної (професійно-технічної) освіти.
3. Указ Президента України «Про національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 р.».

Завдання для самостійної роботи:

1. Законспектувати Закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», «Про позашкільну освіту», «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» щодо реалізації права на освіту осіб з особливими потребами.
2. Законспектувати Указ Президента України «Про національну стратегію розвитку освіти в Україні до 2021 р.» щодо реалізації права на освіту осіб з особливими потребами.
3. Законспектувати Загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини на 2006-2016 роки».

Теми для рефератів.

1. Закони України про забезпечення права на освіту дітей з особливими потребами.
2. Політика держави щодо можливості отримання якісної освіти особами з особливими потребами.
3. Шляхи здобуття освіти дітьми з особливими освітніми потребами у законах України.

Література:

1. План заходів, щодо забезпечення права на освіту дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі дітей-інвалідів : Наказ МОН України від 14 червня 2013 р. № 768. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0768729-13#Text>.

2. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти : Постанова КМУ від 10 липня 2019 р. № 636. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/636-2019-%D0%BF#Text>

3. Про національну стратегію розвитку освіти в Україні до 2021 р. : Указ Президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text>

4. Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

5. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 21.03.1991 р. № 875-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>.

6. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квітня 2001 року № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>.

7. Про повну загальну середню освіту : Закон України 16 січня 2020 року № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.

8. Про позашкільну освіту : Закон України від 22 червня 2000 року № 1841-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>

9. Сербалюк Ю.В. Соціально-правове забезпечення соціальної та інклюзивної освіти : навч. посіб / [автор-упорядник Ю.В. Сербалюк]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. 136 с.

При вивченні першого питання зверніть увагу на гарантування права на освіту у Конституції України, визначення мети освіти в нашій державі, розуміння у законодавстві України інклюзивного середовища, індивідуальної програми розвитку, інклюзивного навчання, психолого-педагогічних послуг, корекційної-розвиткових послуг.

Необхідно висвітлити особливості дошкільної освіти для дітей з особливими освітніми потребами: доступність, безоплатність, можливість отримання дошкільної освіти у різних закладах та інституціях, типи закладів дошкільної освіти для дітей з особливими освітніми потребами. Аналізуючи Закон України «Про повну загальну

освіту», зверніть увагу на можливість здобуття освіти в інклюзивних та спеціальних класах, забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану.

Особливо виділіть ст. 26, яка присвячена організації інклюзивного навчання, детально ознайомтесь з нею та законспекуйте.

При розгляді другого питання, характеризуючи інклюзивне навчання у професійної (професійно-технічної) освіти, опрацюйте детально Постанову КМУ «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти». У ній визначенні завдання організації інклюзивного середовища у закладі, побудову освітнього процесу, здійснення психолого-педагогічного супроводу здобувачів освіти, можливості навчатись за індивідуальним навчальним планом.

Аналізуючи Національну стратегію розвитку освіти в Україні до 2021 р., зверніть увагу, що до появи нової стратегії цей документ залишається чинним. Тому виділіть основні проблеми, виклики та ризики, які є на сьогодні у національній системі розвитку освіти, визначте основні шляхи їх розв'язання.

Семінарське заняття 8.

Правові засади спеціальної освіти в Україні. Спеціальна загальноосвітня школа.

Мета: знати правові засади функціонування спеціальної освіти в Україні; **вміти** визначати організаційні умови організації спеціальної освіти, вибудовувати освітній процес у спеціальній школі; вміти знаходити необхідні нормативні документи та відслідковувати зміни у них.

План

1. Завдання і призначення спеціальних шкіл. Види та структура спеціальних шкіл.
2. Особливості формування класів у спеціальній школі.
3. Організація діяльності спеціальної школи. Організація освітнього процесу.
4. Психолого-педагогічний консиліум.

Завдання для самостійної роботи:

Умови проживання в інтернаті спеціальної школи.

Теми для рефератів:

1. Правові засади спеціальної освіти в Україні.
2. Порівняльна характеристика Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку”, затверджене МОН України від 16.08.2012 р. та “Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр”, затвердженого КМУ 6.03.2019 р.

Питання для самоконтролю:

1. Який документ визначає правові засади спеціальної освіти в Україні?
2. Які головні завдання спеціальної школи?
3. Які є види спеціальних шкіл? Яка їх структура?
4. Для кого і за якої умови можуть відкриватись класи з поглибленою професійною орієнтацією?
5. Яка гранична наповнюваність класів у спецшколах?
6. За яких умов відкривається класи у спецшколах?

7. Яке допускається перевищення граничної наповнюваності класу?
8. Як регулюється проживання в інтернаті (пансіоні) спеціальної школи?
9. Які особливості організації діяльності спеціальної школи?
10. Які особливості освітньої програми спеціальної школи? Що вона повинна у собі містити?
11. Яка особливість освітнього процесу у спеціальній школі?
12. Коли проводяться корекційно-розвиткові заняття у спеціальній школі?
13. У якому випадку може визначатись індивідуальна освітня траєкторія? Який порядок її використання?
14. Який порядок призначення домашніх завдань?
15. Які документи про освіту отримують випускники спеціальних шкіл?
16. Для чого створюється психолого-педагогічний консилиум, хто до нього входить і хто запрошується на його засідання?
17. Які основні функції психолого-педагогічного консилиуму?

Література:

1. Ковальчук Ж.М. Становлення та розвиток спеціальної освіти в Україні: історичний огляд. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Київ, 2017. Вип. 33. С. 31-36.

2. Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/607-2013-%D0%BF>

3. Про затвердження Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр : Постанова Кабінету Міністрів України від 6.03.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/221-2019-%D0%BF>

При підготовці до семінарського заняття визначте головні завдання спеціальної освіти. Зверніть увагу на види та структуру спеціальних шкіл, особливості наповнення класів для кожної групи порушень. Розгляньте можливість отримання професійно орієнтованої освіти в умовах спеціальної школи.

Особливу увагу приділіть розкриттю організації освітнього процесу: тривалість уроків, розробка освітніх програм, навчальних планів, визначення індивідуальної освітньої траєкторії учня.

Важливу роль для надання індивідуальної психолого-педагогічної допомоги та проведення моніторингу динаміки розвитку учня (вихованця) виконує психолого-педагогічний консилиум. Визначте його склад та основні функції.

Семінарське заняття 9.

Правові засади спеціальної освіти в Україні. Спеціальна загальноосвітня школа.

Мета: знати правові засади функціонування спеціальної освіти в Україні, що визначають організацію корекційної-розвиткової роботи, матеріальну базу та управління спеціальною школою;

вміти: визначати особливості організації корекційної-розвиткової роботи в спеціальній школі відповідно до групи порушень; вміти знаходити необхідні нормативні документи та відслідковувати зміни у них.

План

1. Особливості корекційно-розвиткової роботи. Виховання у спеціальних школах.
2. Матеріально-технічна база та фінансово-господарська діяльність.
3. Управління спеціальною школою.

Завдання для самостійної роботи:

1. Матеріально-технічна база та фінансово-господарська діяльність спеціальних закладів освіти.

Теми для рефератів:

1. Правове регулювання організації корекційної-розвиткової роботи у спеціальній школі.
2. Матеріально-технічна база сучасної спеціальної школи відповідно до українського законодавства.

Питання для самоконтролю:

1. Коли проводяться корекційно-розвиткові заняття? З яких напрямків?
2. На що спрямоване трудове навчання у спецшколі?
3. На що спрямована корекційно-розвиткова робота з дітьми з порушеннями зору, з порушеннями опорно-рухового апарату, з порушеннями слуху, з тяжкими порушеннями мовлення, з інтелектуальними порушеннями?
4. Які вимоги до матеріально-технічної бази спеціальної школи?
5. Які передбачені обладнані приміщення для проведення корекційно-розвиткової роботи та реабілітації?

6. Хто забезпечує щоденне підвезення учнів (вихованців) до спеціальної школи та у зворотному напрямку?

7. Хто здійснює безпосереднє управління спеціальною школою? Хто може займати цю посаду?

8. Що являється вищим колегіальним органом громадського самоврядування спеціальної школи? Які його повноваження?

Література:

1. Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/607-2013-%D0%BF>.

2. Про затвердження Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр. Постанова Кабінету Міністрів України від 6.03.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/221-2019-%D0%BF>

Детально розгляньте організацію корекційної-розвиткової роботи у спеціальній школі для дітей з різними порушеннями. Зверніть увагу, на що спрямована корекційно-розвиткова робота з дітьми з порушеннями зору, з порушеннями опорно-рухового апарату, з порушеннями слуху, з тяжкими порушеннями мовлення, з інтелектуальними порушеннями.

Розкрийте особливості матеріально-технічної бази: що вона включає, які приміщення/кабінети мають бути у спеціальній школі відповідно до нормативів.

Охарактеризуйте, як здійснюється управління спеціальною школою, яка роль педагогічної ради та загальні збори її колективу.

Семінарське заняття 10.

Правові засади спеціальної освіти в Україні. Навчально-реабілітаційні центри (НРЦ).

Мета: знати правові засади функціонування навчально-реабілітаційного центру; **вміти** визначати порядок комплектування навчально-реабілітаційного центру, використовувати нормативні документи при організації навчально-виховного та реабілітаційного процесу в навчально-реабілітаційного центру; вміти знаходити необхідні нормативні документи та відслідковувати зміни у них.

План

1. Призначення та головні завдання навчально-реабілітаційного центру. Види центрів, їх структура та строки навчання
2. Організація діяльності центру. Організація освітнього процесу
3. Психолого-педагогічний консиліум
4. Особливості організації реабілітації у НРЦ

Завдання для самостійної роботи:

1. Матеріально-технічна база та фінансово-господарська діяльність.
2. Управління навчально-реабілітаційним центром.

Теми для рефератів:

1. Особливості навчально-виховного процесу в навчально-реабілітаційних центрах.
2. Правове регулювання корекційної роботи в навчально-реабілітаційних центрах.

Питання для самоконтролю:

1. Який документ регулює діяльність навчально-реабілітаційного центру?
2. Що розуміють під терміном «діти з особливими освітніми потребами, зумовленими складними порушеннями розвитку»?
3. Визначте головні завдання НРЦ.
4. У яких випадках учні (вихованці) можуть проживати в інтернаті центру?
5. Які категорії дітей користуються пільгами при перебуванні у НРЦ?
6. Які існують види НРЦ?
7. За яких обставин можуть утворюватися багатопрофільні центри?

8. Які структурні підрозділи може мати у своєму складі НРЦ?
9. З якою метою створюються класи-комплекти?
10. Яка гранична наповнюваність класів у НРЦ?
11. За яких кількісних умов відкривається клас у НРЦ?
12. Чи допускається перевищення граничної наповнюваності класу?
13. З якою метою створюється в НРЦ відділення корекційно-розвиткової роботи. На що спрямована діяльність відділення?
14. Які послуги може надавати НРЦ?
15. Здобуття якої освіти забезпечує НРЦ?
16. Як регулюється режим роботи, структура навчального року, розклад занять у НРЦ?
17. Як регулюється тривалість уроків, перерв у НРЦ?
18. Як комплектуються класи у НРЦ?
19. Хто несе відповідальність за організацію діяльності центру, дотримання у закладі вимог санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил та норм і організацію харчування учнів (вихованців)?
20. Що повинна передбачати освітня програма центру?
21. Коли проводяться корекційно-розвиткові заняття?
22. Які освітні програми може використовувати НРЦ?
23. На що спрямований освітній процес у центрі?
24. Що має передбачати освітня програма в НРЦ?
25. Що відображено у навчальному плані НРЦ?
26. Які види корекційно-розвиткової роботи передбачені у центрі?
27. Яке призначення індивідуальної освітньої траєкторії? Який порядок її затвердження?
28. Що повинен забезпечувати індивідуальний навчальний план?
29. Які документи про освіту отримують учні (вихованці), які завершили курс навчання в НРЦ?
30. З якою метою у НРЦ створюється психолого-педагогічний консилиум? Які його функції? Хто входить до його складу?
31. Яка періодичність засідань психолого-педагогічного консилиуму? Як приймається його рішення?
32. Хто запрошується на засідання психолого-педагогічного консилиуму?
33. Що включає у себе реабілітаційна робота в НРЦ?
34. На що спрямована медична та фізична реабілітація?

35. За якими напрямками здійснюється корекційно-розвиткова робота в НРЦ?

36. Що забезпечує психолого-педагогічна реабілітація?

37. Що включає в себе матеріально-технічна база НРЦ? Які вимоги до розміщень, забудови, території?

38. З яких обладнаних приміщень повинно бути утворене відділення корекційно-розвиткової роботи?

39. Які кабінети і для яких категорій вихованців можуть бути додатково обладнанні у НРЦ?

40. Хто здійснює безпосереднє управління центром?

41. Яке призначення педагогічної ради НРЦ, які умови її створення, яка періодичність її засідань?

42. Що є вищим колегіальним органом громадського самоврядування центру? Які його повноваження?

Література:

1. Литовченко С. Навчально-реабілітаційний центр як сучасна форма організації освіти дітей з порушеннями слуху. Особлива дитина: навчання і виховання. Київ, 2017. № 1. С. 78-85.

2. Литовченко С. Особливості діяльності навчально-реабілітаційних центрів в умовах модернізації української освіти. Особлива дитина: навчання і виховання. Київ, 2017. № 3. С. 79-87.

3. Про затвердження Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр. Постанова Кабінету Міністрів України від 6.03.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/221-2019-%D0%BF>

4. Сілявіна Ю. С. Модель системи педагогічної реабілітації вихованців з особливими освітніми потребами в умовах навчально-реабілітаційного центру. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Запоріжжя, 2018. Вип. 58-59. С. 282-292.

Базовий документ при підготовці до теми – Кабінету Міністрів України від 6.03.2019 р. «Про затвердження Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр». Цей документ розкриває зміст всіх питань, винесених на обговорення. Зверніть увагу – чим НРЦ відрізняється від спеціальної школи, чи є відмінності у комплектуванні класів, тривалості навчальних занять, проведення корекційно-розвиткових занять, функціонування гуртожитку, в оснащенні матеріально-технічної бази, у кадровому складі, організації управління.

Семінарське заняття 11.

Правові засади спеціальної освіти в Україні. Спеціальні класи. Індивідуальна форма здобуття загальної середньої освіти.

Мета: знати правові засади функціонування спеціальної освіти та індивідуальної форми здобуття загальної середньої освіти дітьми з особливими освітніми потребами в Україні; **вміти** визначати нормативи запровадження спеціальних класів; використовувати знання нормативно-правових документів при вирішенні навчально-виховних та методичних завдань організації спеціальних класів та різних форм індивідуального навчання; вміти знаходити необхідні нормативні документи та відслідковувати зміни у них.

План

1. Умови створення і функціонування спеціальних класів в загальноосвітніх школах. Зарахування учнів та комплектування спеціальних класів.
2. Організація навчально-виховного процесу у спеціальних класах.
3. Умови запровадження та організація індивідуальної форми навчання.
4. Екстернатна форма здобуття освіти.
5. Сімейна (домашня) форма здобуття освіти. Педагогічний патронаж.

Завдання для самостійної роботи:

1. Сімейна (домашня) форма здобуття освіти. Педагогічний патронаж.

Теми для рефератів:

1. Спеціальні класи в системі загальної освіти в Україні.
2. Нормативне забезпечення індивідуального навчання в Україні.
3. Педагогічний патронаж як форма здобуття загальної середньої освіти.

Питання для самоконтролю:

1. Який документ регулює організаційно-методичні засади навчально-виховного процесу дітей з особливими освітніми потребами у спеціальних класах загальноосвітніх навчальних закладів?
2. Яка мета створення спеціальних класів?

3. Які необхідні умови для створення спеціальних класів? Хто приймає рішення про їх створення?
4. Хто здійснює організаційну, консультативну допомогу у створенні та діяльності спеціальних класів, здійснює методичне забезпечення навчального процесу?
5. Який порядок зарахування до спеціальних класів загальноосвітніх навчальних закладів?
6. Як комплектуються спеціальні класи?
7. Як регулюються наповнюваність спеціальних класів?
8. Якими програмами, підручниками користуються у спеціальних класах?
9. Які умови переведення учнів на навчання за індивідуальними навчальними планами та програмами?
10. Який порядок створення індивідуальних навчальних планів і програм?
11. Яка особливість навчально-виховного процесу у спеціальних класах?
12. Хто залучається для реалізації корекційно-розвиткової складової інваріантної частини навчального плану спеціальних класів?
13. Хто здійснює психолого-педагогічний супровід учнів спеціальних класів? Які його основні завдання?
14. Як визначається тривалість уроків та перерв у спеціальних класах?
15. Який документ регулює організацію індивідуального навчання для дітей з особливими освітніми потребами?
16. Які передбачені форми індивідуального навчання?
17. Коли здійснюється зарахування (переведення) на індивідуальну форму навчання?
18. Які обов'язки керівника освітнього закладу щодо забезпечення реалізації індивідуальної освіти?
19. Хто розробляє (залучається) до розроблення індивідуального навчального плану?
20. Для кого може бути організована екстернатна форма навчання?
21. Для кого може бути організована сімейна форма навчання?
22. Для кого організовується педагогічний патронаж як індивідуальна форма навчання?
23. Що передбачає педагогічний патронаж?
24. Хто забезпечує здійснення педагогічного інструктажу?

25. Як організовується педагогічний патронаж дітей, що знаходять на тривалому лікуванні у закладах охорони здоров'я?

26. Хто забезпечує педагогічний патронаж для здобувачів освіти, які за станом здоров'я не можуть відвідувати заклад освіти і перебувають удома?

27. Яка кількість навчальних годин (без урахування годин на проведення корекційно-розвиткових занять для осіб, які навчаються в інклюзивних і спеціальних класах) визначається для здобувачів освіти, які за станом здоров'я не можуть здобувати освіту за денною формою?

Література:

1. Про затвердження Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах : наказ МОНУ України від 12.01.2016 р. зі змінами наказ від 10.07.2019. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE33823.html

2. Про затвердження Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах : наказ МОНУ України від 9.12.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1412-10>

3. Сербалюк Ю. В. Соціально-правове забезпечення спеціальної та інклюзивної освіти: навч. посібник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. 136 с.

При підготовці до семінарського заняття опрацюйте запропоновані нормативні документи. Визначте мету створення спеціальних класів, чим навчання у них відрізняється від навчання у спеціальній школі, хто здійснює психолого-педагогічний супровід учнів спеціальних класів, які його завдання.

Розглядаючи можливі форми здобуття середньої освіти учнями з особливими освітніми потребами, виділіть, на вашу думку, найбільш прийнятні для них форми індивідуального навчання. Відповідь обґрунтуйте.

Семінарське заняття 12

Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти.

Мета: знати нормативно-правову базу впровадження інклюзивної освіти в Україні, особливості організації інклюзивного навчання та їх відображення у нормативних документах; **вміти** використовувати знання нормативно-правових актів щодо здійснення інклюзивної освіти у практичній діяльності; **вміти** знаходити необхідні нормативні документи та відслідковувати зміни у них.

План

1. Концепція розвитку інклюзивної освіти: причини прийняття, мета, завдання та принципи розвитку інклюзивної освіти.
2. Концепція розвитку інклюзивної освіти: шляхи впровадження.
3. Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах.
4. Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання.

Питання для самостійного вивчення:

1. Шляхи реалізації Концепції розвитку інклюзивної освіти
2. Психологічний і соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання
3. Посади вихователя (асистента вчителя) у загальноосвітніх навчальних закладах з інклюзивним навчанням

Завдання для самостійної роботи:

1. Чим мотивована необхідність впровадження інклюзивної освіти в Україні.
2. Яка мета розроблення Концепції розвитку інклюзивної освіти.
3. Які правові аспекти Концепції?
4. Яке визначення інклюзивній освіті дано у Концепції?
5. Визначте: мету, основні завдання та принципи розвитку інклюзивної освіти.
6. Охарактеризуйте шляхи реалізації Концепції.
7. Який документ безпосередньо визначає вимоги до організації інклюзивного навчання?
8. На яких засадах надаються освітні послуги дітям з особливими освітніми потребами загальноосвітніми навчальними закладами у класах з інклюзивним навчанням?

9. Які вимоги для організації інклюзивного навчання?
10. Хто приймає рішення про утворення класів з інклюзивним навчанням?
11. Хто несе відповідальність за організацію, стан та якість інклюзивного навчання?
12. Охарактеризуйте наповнюваність класів з інклюзивним навчанням.
13. Охарактеризуйте особливість навчально-виховного процесу у класах з інклюзивним навчанням: навчальні плани, програми, підручники, індивідуальні навчальний план та програма, корекційно-розвиткові заняття.
14. Хто забезпечує особистісно-орієнтоване спрямування навчально-виховного процесу?
15. Як здійснюється оцінювання навчальних досягнень дітей з особливими потребами?
16. Що має на меті індивідуальне планування навчально-виховного процесу відповідно до інструктивно-методичного листа МОН України «Про організацію інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах».
17. Дайте характеристику індивідуальній програмі розвитку: розробники, складові, термін дії тощо.
18. Дайте характеристику індивідуальному навчальному плану.
19. Дайте характеристику індивідуальній навчальній програмі.
20. Яка визначена особливість навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами?
21. Розкрийте особливості методу портфоліо в оцінюванні індивідуальних досягнень учнів.

Теми для рефератів:

1. Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах
2. Особливості організації навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання.
3. Роль Концепція розвитку інклюзивної освіти для організації навчання дітей з особливими освітніми потребами за місцем проживання
4. Основні шляхи запровадження інклюзивної освіти в Україні відповідно Концепції розвитку інклюзивної освіти

Література:

1. Про затвердження Концепції розвитку інклюзивної освіти : Наказ МОН України № 912 від 01.10.2010 р. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/
2. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах Постанова КМУ від 15.08.2011 р. №872. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-%D0%BF>.
3. Про заходи щодо розв'язання актуальних проблем осіб з обмеженими фізичними можливостями : Указ Президента України від 19.05.2011 р. №588/2011. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/588/2011>.
4. Про організацію інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах : Інструктивно-методичний лист МОН України № 1/9-384 від 18.05.2012. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/29627/.
5. Сербалюк Ю.В. Соціально-правове забезпечення соціальної та інклюзивної освіти : навч. посіб / [автор-упорядник Ю.В. Сербалюк]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. 136 с.

Тема передбачає розгляд нормативно-правових документів, які сприяли запровадженню інклюзивної освіти України. Концепції розвитку інклюзивної освіти визначала принципи її розвитку, шляхи впровадження. Зверніть увагу, що першим шляхом названо нормативно-правове забезпечення такої освіти.

Постанова уряду «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» від 15 серпня 2011 р визначила алгоритм створення інклюзивних класів, порядок їх комплектування, особливості організації навчального процесу для дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії. Деталізовані завдання, що викладені були у цій постанові у інструктивно-методичному листі МОН України лист від 18 травня 2012 р. «Про організацію інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». Вивчіть і охарактеризуйте зазначені документи по вказаним напрямкам.

Семінарське заняття 13

Нормативне регулювання організації навчання осіб з особливими освітніми потребами в закладах інклюзивної освіти.

Мета: знати основні завдання щодо організації осіб з особливими освітніми потребами в закладах освіти на поточний навчальний рік ,коло професійних завдань асистента вчителя, практичного психолога, роль асистента учня; **вміти** визначати основні завдання та шляхи реалізації інклюзивного навчання відповідно до діючих нормативно-правових документів; **вміти** орієнтуватись у нормативно-правовій базі інклюзивної освіти

План

1. Психологічний і соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання
2. Введення посади вихователя (асистента вчителя) у загальноосвітніх навчальних закладах з інклюзивним навчанням
3. Асистент учня в системі освіти дітей з особливими освітніми потребами.

Завдання для самостійної роботи:

Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році, які є додатком до інструктивного листа МОН України №1/9-495 від 31.08.2020 р.

Теми для рефератів:

1. Психолого-педагогічного супроводу в умовах інклюзивного навчання.
2. Функції асистента вчителя у загальноосвітніх навчальних закладах з інклюзивним навчанням.
3. Права та обов'язки асистента учня в умовах інклюзивного навчання.

Питання для самоконтролю:

1. Якими документами визначені організація психолого-педагогічного супроводу та корекційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами?
2. Які завдання психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами?

3. Чи можна корекційні заняття вчителя-дефектолога замінити корекційними заняттями, які проводить практичний психолог?
4. На що має бути спрямована діагностична робота з вивчення індивідуальних особливостей учня?
5. Які фактори має виявляти психолог у першу чергу?
6. Які основні індикатори беруться до уваги при розробленні індивідуальної програми розвитку?
7. Хто бере участь у розробці індивідуальної програми розвитку учня?
8. Яка роль практичного психолога у формуванні психологічної готовності учасників навчально-виховного процесу (учнів, батьків, вчителів, представників адміністрації) до взаємодії з дитиною з особливими освітніми потребами?
9. Який зміст занять практичного психолога з педагогами навчального закладу?
10. Який зміст занять практичного психолога з учнями закладу?
11. Які види адаптацій можуть використовуватись у роботі практичного психолога?
12. На що має бути спрямована корекційна робота практичного психолога з дітьми з особливими освітніми потребами?
13. Який алгоритм діяльності практичного психолога і соціального педагога, в умовах інклюзивної освіти?
14. Яким документом введено посаду асистента вчителя?
15. Яким чином встановлюються посадові обов'язки вихователя загальноосвітнього навчального закладу з інклюзивним навчанням?
16. Яке педагогічне навантаження вихователя загальноосвітнього навчального закладу?
17. Які преференції (переваги, пільги) має вихователь як педагогічний працівник?
18. Хто приймається на роботу на посаду асистента вчителя?
19. Які обов'язки асистента вчителя?
20. Які завдання виконує асистент вчителя в умовах дистанційного навчання?
21. Яка роль асистента вчителя в організації освітнього процесу?
22. Які функції (та їх складові) виконує асистент вчителя?
23. Які обмеження накладені на асистента вчителя у межах його навантаження?
24. Яким є педагогічне навантаження асистента вчителя?

25. Який документ узаконює діяльність асистента учня?
26. Чи є асистент учня педагогічним працівником?
27. Хто може бути асистентом учня?
28. Про що має бути поінформований асистент учня перед допуском до освітнього процесу?
29. Які обмеження встановлені у діяльності асистента учня?
30. Які головні функції виконує асистент учня?

Література:

1. Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-navchannya-osib-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osviti-u-20202021-navchalnomu-roci>

2. Методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами в закладах освіти 2019/2020 н.р. : Методичні рекомендації МОН України: додаток до листа МОН України від 05.08.2019 р. № 1/9-498. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/2019/08/07/rekomendatsiiorganizatsiya-navchannyaoop.pdf>.

3. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах Постанова КМУ від 15.08.2011 р. №872. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-%D0%BF>.

4. Про організацію інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах : Інструктивно-методичний лист МОН України № 1/9-384 від 18.05.2012. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/29627/.

5. Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

6. Про повну загальну середню освіту : Закон України 16 січня 2020 року № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.

7. Сербалюк Ю.В. Соціально-правове забезпечення соціальної та інклюзивної освіти : навч. посіб / [автор-упорядник Ю.В. Сербалюк]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. 136 с.

Міністерство освіти і науки України регулярно видає нормативні документи (накази, інструктивно-методичні листи, розпорядження), які

стосуються різних питань організації освітнього процесу у загальноосвітній школі, у тому числі і інклюзивного навчання. Тому важливо вміти працювати з такими документами. У винесених на обговорення питаннях відображенні основні моменти організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти на поточний навчальний рік. Вивчаючи документи, виберіть ті матеріали, які стосуються організації психолого-педагогічного супроводу та корекційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, особливості формування індивідуальної програми розвитку учня. Визначте роль та місце в освітньому процесі в умовах інклюзії практичного психолога, соціального педагога, асистента вчителя, асистента учня.

Семінарське заняття 14

Інклюзивно-ресурсний центр

Мета: знати порядок утворення та припинення, завдання, основні засади діяльності, а також правовий статус інклюзивно-ресурсного центру; **вміти** визначати порядок і проведення комплексної оцінки, психолого-педагогічного супроводу та надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дитині з особливими освітніми потребами

План

1. Призначення та юридичний статус інклюзивно-ресурсного центру.
2. Завдання інклюзивно-ресурсного центру.
3. Організація проведення комплексної оцінки
4. Організація психолого-педагогічного супроводу та надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дитині з особливими освітніми потребами

Завдання для самостійної роботи:

Законспектувати Постанову Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 р. «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр».

Теми для рефератів:

1. Роль інклюзивно-ресурсного центру в забезпеченні якісної освіти дітей з особливими освітніми потребами.
2. Психолого-педагогічний супровід в умовах інклюзивного-ресурсного центру.
3. Корекційно-розвиткові послуги в умовах в умовах інклюзивного-ресурсного центру.

Питання для самоконтролю:

1. З якою метою створюються ІРЦ?
2. Хто забезпечує формування та реалізацію державної політики щодо діяльності інклюзивно-ресурсних центрів?
3. На яких принципах будується діяльність ІРЦ?
4. Охарактеризуйте юридичний статус ІРЦ?
5. З яких розрахунків формується ІРЦ?
6. Які нормативи приміщень, площ, кабінетів ІРЦ?
7. Які завдання ІРЦ?

8. Хто проводить первинний прийом батьків (одного з батьків) або законних представників дитини для проведення комплексної оцінки?

9. Які документи необхідні для проведення комплексної оцінки?

10. За такими напрямами проводиться комплексна оцінка?

11. З якою метою проводиться кожен з напрямків комплексної оцінки?

12. Які правила поводження з результатами комплексної оцінки?

13. За яких умов можлива повторна комплексна оцінка?

14. Дайте характеристику психолого-педагогічного супроводу.

15. Дайте характеристику психолого-педагогічним послугам.

16. Дайте характеристику корекційно-розвитковим послугам.

17. Які наслідки комплексної оцінки фахівці інклюзивно-ресурсного центру?

18. Охарактеризуйте кадрове забезпечення ІРЦ.

Література:

1. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF/conv>

2. Про організацію інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах : Інструктивно-методичний лист МОН України № 1/9-384 від 18.05.2012. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/29627/.

3. Сербалюк Ю.В. Соціально-правове забезпечення соціальної та інклюзивної освіти : навч. посіб / [автор-упорядник Ю.В. Сербалюк]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. 136 с.

Опрацьовуючи нормативно-правове забезпечення інклюзивно-ресурсного центру, визначте його мету, базові принципи діяльності, основні завдання, перелік обов'язкових кабінетів. особливу увагу зверніть на нормативне регулювання проведення комплексної оцінки.

Аналізуючи психолого-педагогічний супровід та надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дитині з особливими освітніми потребами, охарактеризуйте їх спрямованість та значення для комплексної оцінки дитини.

Розкрийте особливості кадрового забезпечення, вимоги до професійного рівня директора ІРЦ, педагогічного персоналу

Завдання для модульних контрольних робіт з курсу “Соціально-правове забезпечення спеціальної та інклюзивної освіти”

Питання до модульної контрольної роботи №1

1. Класифікація нормативно-правових актів у сфері освіти дітей з особливими потребами. Головні міжнародні документи, що стосуються права дітей з особливими потребами на отримання освіти.
2. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів про навчання осіб о особливими потребами.
3. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю стосовно реалізації осіб з інвалідністю прав на освіту.
4. Основні напрямки політики щодо освіти дітей з особливими потребами згідно Саламанської декларації.
5. Політика та організація навчання осіб з особливими потребами, викладені у Рамках дій щодо освіти осіб з особливими потребами.
6. Особливості діяльності шкіл для осіб з особливими потребами, викладені у Рамках дій щодо освіти осіб з особливими потребами.
7. Цілі спеціальної освіти та категорії осіб, на які вона поширюється відповідно до Модельного закону про освіту осіб з обмеженими можливостями здоров'я (спеціальну освіту).
8. Форми отримання спеціальної освіти відповідно до Модельного закону про освіту осіб з обмеженими можливостями здоров'я (спеціальну освіту) та їх характеристика.
9. Обов'язки держави в області спеціальної освіти відповідно до Модельного закону про освіту осіб з обмеженими можливостями здоров'я (спеціальну освіту).

Питання до модульної контрольної роботи №2

1. Реалізація права на освіту дітей з особливими освітніми потребами в освітніх та соціальних законах України.
2. Правова база функціонування спеціальної освіти в Україні. Організація освітнього процесу в спеціальній школі.
3. Правова база функціонування спеціальної освіти в Україні.. Особливості корекційно-розвиткової та виховної роботи у спеціальних загальноосвітніх школах.

4. Правова база функціонування спеціальної освіти в Україні. Правове регулювання організації спеціальних класів.

5. Права база, умови та форми організації індивідуального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

6. Правова база функціонування спеціальної освіти в Україні. Організація освітнього процесу у навчально-реабілітаційному центрі.

7. Правова база функціонування спеціальної освіти в Україні. Особливості організації реабілітації у навчально-реабілітаційному центрі.

8. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти. Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах.

9. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти. Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання.

10. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти. Психологічний і соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання

11. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти. Роль і місце асистента вчителя і асистента учня системі освіти дітей з особливими освітніми потребами.

12. Нормативно-правове забезпечення діяльності інклюзивно-ресурсних центрів та їх завдання Організація проведення комплексної оцінки, психолого-педагогічного супроводу та надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дитині з особливими освітніми потребами в умовах ІРЦ.

**Тестові завдання з курсу
Соціально-правове забезпечення спеціальної та інклюзивної
освіти**

1. Коли уряд України прийняв затвердив Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах:

- a) 2004
- b) 2010
- c) 2011
- d) 2014

2. Яка послідовність кроків передбачена Постановою КМУ «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» для відкриття інклюзивних класів:

a) заява батьків, висновок ІРЦ, підтримка відповідного органу управління освітою, створення необхідної навчально-методичної бази, добір відповідних педагогічних працівників

b) заява батьків, висновок ІРЦ, створення необхідної навчально-методичної бази, добір відповідних педагогічних працівників, підтримка відповідного органу управління освітою

c) підтримка ідеї створення інклюзивного класу відповідним органом управління освітою, створення необхідної навчально-методичної бази, добір відповідних педагогічних працівників, висновок ІРЦ, заява батьків

d) підтримка ідеї створення інклюзивного класу відповідним органом управління освітою, заява батьків, створення необхідної навчально-методичної бази, добір відповідних педагогічних працівників, висновок ІРЦ

3. Яка кількість учнів передбачена Постановою КМУ «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» у класі з інклюзивним навчанням:

a) одна – три діти з числа дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, затримкою психічного розвитку, зниженим зором чи слухом, легкими інтелектуальними порушеннями

б) три дитини із числа дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, затримкою психічного розвитку, зниженим зором чи слухом, легкими інтелектуальними порушеннями

с) одна дитина із числа дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, затримкою психічного розвитку, зниженим зором чи слухом, легкими інтелектуальними порушеннями

д) дві – три дитини із числа дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, затримкою психічного розвитку, зниженим зором чи слухом, легкими інтелектуальними порушеннями

4. Яка кількість учнів передбачена Постановою КМУ «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» у класі з інклюзивним навчанням:

а) не більш як троє дітей із числа дітей сліпих, глухих, з тяжкими порушеннями мовлення

б) не більш як двоє дітей із числа дітей сліпих, глухих, з тяжкими порушеннями мовлення

с) не більш як одна дитина із числа дітей сліпих, глухих, з тяжкими порушеннями мовлення

д) одна – три дитини із числа дітей сліпих, глухих, з тяжкими порушеннями мовлення

5. Яка максимальна кількість учнів в інклюзивному класі передбачена Постановою КМУ «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах»:

а) 20

б) 25

с) 30

д) не визначено

6. Відповідно до особливостей інтелектуального розвитку учня з особливими освітніми потребами інклюзивного класу за Постановою КМУ «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» може розроблятися:

а) індивідуальний навчальний план та індивідуальна навчальна програма

- b) індивідуальний навчальний план та програма індивідуальної реабілітації
- c) індивідуальна навчальна програма та програма індивідуальної реабілітації
- d) жодна з відповідей не правильна

7. За Постановою КМУ «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» особливістю навчально-виховного процесу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах є:

- a) реабілітаційна спрямованість
- b) соціалізуючи спрямованість
- c) корекційна спрямованість
- d) соціально-побутова спрямованість

8. Яка передбачена тривалість групового корекційно-розвиткового заняття Постановою КМУ «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах»:

- a) 30-40 хв.
- b) 20-25 хв.
- c) 30-45 хв.
- d) 40-45 хв.

9. Яка передбачена тривалість індивідуального корекційно-розвиткового заняття Постановою КМУ «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах»:

- a) 30-40 хв.
- b) 20-25 хв
- c) 30-45 хв.
- d) 40-45 хв.

10. Що зазначається у індивідуальній програмі розвитку відповідно до Постанови КМУ «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах»:

a) загальна інформація про учня, наявний рівень знань і вмінь, динаміку розвитку, адаптацію навчального матеріалу, технічні пристосування, додаткові послуги

b) загальна інформація про учня, наявний рівень знань і вмінь, динаміку розвитку, індивідуальний початковий план

c) загальна інформація про учня, наявний рівень знань і вмінь, динаміку розвитку, індивідуальна навчальна програма

d) загальна інформація про учня, наявний рівень знань і вмінь, динаміку розвитку, індивідуальний початковий план, індивідуальна навчальна програма

11. Яка кількість годин має бути передбачена у індивідуальній програмі розвитку для проведення корекційно-розвиткових занять для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, затримкою психічного розвитку, зниженим зором чи слухом, легкими інтелектуальними порушеннями:

a) 1-3 год.

b) 2-5 год.

c) 3-5 год.

d) 3-4 год.

12. Яка кількість годин має бути передбачена у індивідуальній програмі розвитку для проведення корекційно-розвиткових занять для дітей сліпих, глухих, з тяжкими порушеннями мовлення, розладами спектра аутизму, іншими складними порушеннями розвитку:

a) 5-8 год.

b) 2-5 год.

c) 3-5 год.

d) 4-5 год.

13. Асистент вчителя відповідно до Постанови КМУ «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» забезпечує:

a) особистісно орієнтоване спрямування навчально-виховного

b) проведення корекційно-розвиткових занять

c) супровід учня по території

d) жодна з відповідей не вірна

14. Інструктивно-методичний лист МОНУ “Про організацію інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах” був виданий у:

- a) 2011 р.
- b) 2012 р.
- c) 2013 р.
- d) 2014 р.

15. Індивідуальний навчальний план відповідно Інструктивно-методичного листу МОНУ «Про організацію інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» визначає:

a) перелік навчальних предметів, послідовність їх вивчення, кількість годин, що відводяться на вивчення кожного предмета за роками навчання, та тижневу кількість годин

b) кількість годин та напрями проведення корекційно-розвиткових занять, визначені інклюзивно-ресурсним центром з урахуванням особливостей психофізичного розвитку учня та типових навчальних планів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів

c) загальну інформація про учня, наявний рівень знань і вмінь, динаміку розвитку, адаптацію навчального матеріалу, технічні пристосування, додаткові послуги

d) жодна з відповідей не вірна

16. Базовим нормативним документом, що визначає правові засади діяльності спеціальних шкіл є:

a) Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр, затверджене постановою КМУ 6.03.2019 р.

b) Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр, затверджене постановою КМУ 6.03.2020 р.

c) Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, затверджене МОН України від 15.09.2008 р.

d) Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, затверджене МОН України від 06.03.2020 р.

17. Базовим нормативним документом, що визначає правові засади діяльності навчально-реабілітаційних центрів є:

а) Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр, затверджене постановою КМУ 6.03.2019 р.

б) Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр, затверджене постановою КМУ 6.03.2020 р.

в) Положення про навчально-реабілітаційний центр, затверджене МОН України від 16.08.2012 р

г) Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, затверджене МОН України від 06.03.2020 р.

18. Яка спеціальна школа передбачає у своєму складі 11-13 класи профільної середньої освіти:

а) спеціальна школа для дітей з порушеннями слуху, зору, опорно-рухового апарату

б) спеціальна школа для дітей з тяжкими порушеннями мовлення

в) спеціальна школа для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку

г) жодна відповідь не вірна

19. На одному або двох рівнях забезпечує здобуття загальної середньої освіти у школах:

а) спеціальна школа для дітей з тяжкими порушеннями мовлення, спеціальна школа для дітей з порушеннями слуху, зору, опорно-рухового апарату

б) спеціальна школа для дітей з порушеннями слуху, зору, опорно-рухового апарату, спеціальна школа для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку

в) спеціальна школа для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку, спеціальна школа для дітей з тяжкими порушеннями мовлення

г) спеціальна школа для дітей з порушеннями слуху, зору, опорно-рухового апарату, спеціальна школа для дітей з порушеннями слуху, зору, опорно-рухового апарату

20. Яка передбачена гранична наповнюваність у спеціальних школах у класах для глухих, сліпих дітей:

- a) 12 осіб
- b) 10 осіб
- c) 9 осіб
- d) 8 осіб

21. Яка передбачена гранична наповнюваність у спеціальних школах у класах для дітей із зниженим слухом, порушеннями опорно-рухового апарату:

- a) 12 осіб
- b) 10 осіб
- c) 9 осіб
- d) 8 осіб

22. Яка передбачена гранична наповнюваність у спеціальних школах у класах для дітей із зниженим зором, тяжкими порушеннями мовлення та легкими порушеннями інтелектуального розвитку:

- a) 12 осіб
- b) 10 осіб
- c) 9 осіб
- d) 8 осіб

23. Яка передбачена гранична наповнюваність у спеціальних школах у класах для дітей із складними порушеннями розвитку, помірними порушеннями інтелектуального розвитку:

- a) 10 осіб
- b) 9 осіб
- c) 8 осіб
- d) 6 осіб

24. За умови якої наповнюваності може відкриватись клас у спеціальній школі:

- a) 50%
- b) 40%
- c) 30%
- d) 20%

25. На яку кількість осіб допускається перевищення граничної наповнюваності класу у спеціальній школі:

- a) 4
- b) 3
- c) 2
- d) 1

26. Яка тривалість уроків у 1 класі спеціальної школи:

- a) 30 хв.
- b) 35 хв.
- c) 40 хв.
- d) 45 хв.

27. Яка тривалість уроків у 2-4 класах спеціальної школи:

- a) 30 хв.
- b) 35 хв.
- c) 40 хв.
- d) 45 хв.

28. Яка тривалість уроків у 5-12 (13) класах спеціальної школи:

- a) 30 хв.
- b) 35 хв.
- c) 40 хв.
- d) 45 хв.

29. Корекційно-розвиткові заняття проводяться у спеціальній школі проводяться:

- a) підчас занять, вони включені у розклад і передуються з уроками
- b) у другій половині дня
- c) по вихідним дням
- d) у першій половині дня

30. Скільки часу відводиться на домашні завдання у першому циклі початкової школи (1-2 класи):

- a) домашні завдання не задаються
- b) 25 хв
- c) 30 хв.

d) 35 хв.

31. Яке призначення психолого-педагогічного консилиуму спеціальної школи:

- a) надання індивідуальної психолого-педагогічної допомоги та проведення моніторингу динаміки розвитку учня
- b) проведення корекційно-розвиткових занять
- c) розробка індивідуального навчального плану
- d) розробка індивідуальної траєкторії розвитку учня

32. Яка гранична наповнюваність класів у НРЦ:

- a) 6 осіб
- b) 10 осіб
- c) 12 осіб
- d) 15 осіб

33. Що визначається завданням НРЦ відповідно до «Положення про навчально-реабілітаційний центр» затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р.:

- a) здобуття дітьми з особливими освітніми потребами, зумовленими складними порушеннями розвитку, початкової та базової середньої освіти з урахуванням особливостей їх психофізичного розвитку та відповідно до освітньої програми центру
- b) здобуття дітьми з особливими освітніми потребами початкової та базової середньої освіти з урахуванням особливостей їх психофізичного розвитку та відповідно до освітньої програми центру
- c) здобуття дітьми з особливими освітніми потребами, зумовленими складними порушеннями розвитку, початкової та базової середньої освіти із застосуванням інклюзивної освіти
- d) немає вірної відповіді

34. За умови наявності якої кількості учнів відкривається клас у НРЦ відповідно до «Положення про навчально-реабілітаційний центр» затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р.:

- a) 2 учні
- b) 3 учні
- c) 4 учні
- d) 5 учнів

35. На яку кількість дітей допускається перевищення граничної наповнюваності класу відповідно у НРЦ відповідно до «Положення про навчально-реабілітаційний центр» затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р.:

- a) не допускається взагалі
- b) 1 учня
- c) 2 учня
- d) 3 учня

36. Яким документом регламентується функціонування спеціальних класів:

a) Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах, затверджене постановою Кабінету Міністрів України у 2010 р.

b) Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах, затверджене постановою Кабінету Міністрів України у 2019 р.

c) Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах, затверджене інструктивним листом МОНУ у 2010 р.

d) Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах, затверджене інструктивним листом МОНУ у 2019 р.

37. Виберіть зайву умову для зарахування дитини з особливими освітніми потребами до спеціального класу закладу середньої освіти:

- a) направлення відповідного органу управління освітою
- b) висновок начальнико-реабілітаційного центру
- c) висновок інклюзивно-ресурсного центру
- d) письмова заява батьків

38 Який документ регулює організацію індивідуальної освіти в Україні:

- a) Закон України «Про загальну середню освіту»

б) Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України у 2016 р.

с) Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затверджене постановою КМУ у 2016 р.

д) Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затверджене постановою КМУ у 2019 р.

39. Виберіть, що не відноситься до форми індивідуального навчання:

- а) екстернатна
- б) сімейна
- с) педагогічний патронаж
- д) індивідуальна

40. Екстернатна індивідуальна форма навчання передбачена для дітей:

а) які перебувають на стаціонарному лікуванні в закладах охорони здоров'я та не можуть відвідувати навчальних занять у класах

б) які здобувають початкову, базову середню освіту та проживають у селах і селищах (якщо кількість здобувачів освіти у класі закладу освіти становить менше ніж 5 осіб)

с) батьки яких виявили бажання організувати освітній процес самостійно з урахуванням здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду своїх дітей, для забезпечення їх індивідуального темпу здобуття освіти

д) які із поважних причин (стан здоров'я) не можуть відвідувати навчальні заняття в закладі освіти або не можуть пройти річне оцінювання

41. Сімейна форма індивідуального навчання передбачена для дітей:

а) які перебувають на стаціонарному лікуванні в закладах охорони здоров'я та не можуть відвідувати навчальних занять у класах

б) які здобувають початкову, базову середню освіту та проживають у селах і селищах (якщо кількість здобувачів освіти у класі закладу освіти становить менше ніж 5 осіб)

с) батьки яких виявили бажання організувати освітній процес самостійно з урахуванням здібностей, інтересів, потреб, мотивації,

можливостей і досвіду своїх дітей, для забезпечення їх індивідуального темпу здобуття освіти

d) які із поважних причин (стан здоров'я) не можуть відвідувати навчальні заняття в закладі освіти або не можуть пройти річне оцінювання

42. Педагогічний патронаж як форма індивідуального навчання передбачена для дітей:

a) які перебувають на стаціонарному лікуванні в закладах охорони здоров'я та не можуть відвідувати навчальних занять у класах

b) батьки яких виявили бажання організувати освітній процес самостійно з урахуванням здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду своїх дітей, для забезпечення їх індивідуального темпу здобуття освіти

c) які із поважних причин (стан здоров'я) не можуть відвідувати навчальні заняття в закладі освіти або не можуть пройти річне оцінювання

d) які бажають самостійно опанувати зміст окремих навчальних предметів

43 Яку функцію не виконує асистент вчителя:

a) надає допомогу учням з особливими освітніми потребами в організації робочого місця

b) проводить спостереження за дитиною під час освітнього процесу та фіксує результати спостереження у щоденнику спостережень

c) забезпечує разом з іншими працівниками здорові та безпечні умови навчання, виховання та праці

d) складає розклад відвідування уроків учнем з особливими освітніми потребами

44. Виберіть вірне твердження:

a) асистент вчителя в межах свого педагогічного навантаження не надає (не проводить) корекційно-розвиткові та психолого-педагогічні послуги

b) асистент учителя не розробляє самостійно індивідуальну програму розвитку

c) асистент учителя не змінює самостійно освітню траєкторію учня

d) асистент учителя не проводить спостереження за дитиною під час освітнього процесу та фіксує результати спостереження у щоденнику спостережень

45. Хто може бути асистентом учня:

- a) вчитель
- b) батьки
- c) психолог
- d) дефектолог

46. Який документ регулює діяльність інклюзивно-ресурсних центрів:

- a) Положення про інклюзивно-ресурсний центр, затвердженого постановою КМУ 12.07.2017 р.
- b) Положення про інклюзивно-ресурсний центр, затвердженого постановою КМУ 06.08.2019 р.
- c) Положення про інклюзивно-ресурсний центр, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України 12.07.2017 р.
- d) Положення про інклюзивно-ресурсний центр, затвердженого Інструктивним листом 31.08.2020 р.

47. З розрахунку на яку кількість дітей створюються інклюзивно-ресурсних центри у містах:

- a) 7 тис.
- b) 9 тис.
- c) 10 тис.
- d) 12 тис.

48. Виберіть, що не відноситься до основних завдань інклюзивно-ресурсного центру:

- a) проведення комплексної оцінки
- b) надання психолого-педагогічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами
- c) участь педагогічних працівників інклюзивно-ресурсного центру в командах психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами
- d) розробка індивідуального навчального плану дітям з особливими освітніми потребами

49. За яким напрямом не проводиться комплексна оцінка дитини з особливими освітніми потребами:

- a) оцінка фізичного розвитку дитини
- b) оцінка когнітивної сфери дитини
- c) оцінка рівня соціалізації дитини
- d) оцінка освітньої діяльності дитини

50. Комплексна оцінка дитини з особливими освітніми потребами з підготовкою відповідного висновку проводиться інклюзивно-ресурсним центром протягом скількох робочих:

- a) 3 днів
- b) 5 днів
- c) 10 днів
- d) 14 днів

Наукове видання

СЕРБАЛЮК Ю. В.

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОХ ОСВІТИ

Методичні рекомендації до семінарських занять

Підписано до друку --.--.2021 р. Формат 60x84/16
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний
Ум.друк. арк. 3.95. Тираж --. Зам. ---

Видавець Ковальчук О.В.
32315, Хмельницька обл., м. Кам'янець-Подільський,
вул. Васильєва, 13, корп. А, 37.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7057 від 25.05.2020 р.